

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO

Rzeszów, dnia 20 marca 2024 r.

Poz. 1598

ROZSTRZYGNIĘCIE NADZORCZE NR P-II.4131.2.97.2024 WOJEWODY PODKARPACKIEGO

z dnia 18 marca 2024 r.

Na podstawie art. 85, 86 i 91 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r., poz. 40 późn. zm.)

STWIERDZAM NIEWAŻNOŚĆ

§ 5. ust. 1, zapisu „nie później niż do dnia 15 miesiąca następującego po miesiącu, w którym wykonane zostały usługi” w § 6 ust. 1, ust 2 i 3, § 8 uchwały nr XLV.340.2024 Rady Gminy Jarocin z dnia 14 lutego 2024 r. w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia z opłat, jak również trybu ich pobierania, a także przyznawania usług opiekuńczych w formie usług sąsiedzkich, wymiaru i zakresu, a także sposobu ich rozliczania.

Uzasadnienie

W dniu 14 lutego 2024 r. Rada Gminy Jarocin podjęła uchwałę Nr XLV.340.2024 w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia z opłat, jak również trybu ich pobierania, a także przyznawania usług opiekuńczych w formie usług sąsiedzkich, wymiaru i zakresu, a także sposobu ich rozliczania. Podstawę prawną do podjęcia przedmiotowej uchwały rady gminy wywiodła z art. 50 ust. 6, 6a ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901 z późn. zm.). Przepisy art. 50 ust. 6, i 6a ww. ustawy stanowią, że:

6. Rada gminy określa, w drodze uchwały, szczegółowe warunki przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowe warunki częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również tryb ich pobierania.

6a. W przypadku organizowania przez gminę usług opiekuńczych w formie usług sąsiedzkich rada gminy w uchwale, o której mowa w ust. 6, określa także szczegółowe warunki przyznawania usług sąsiedzkich, wymiar i zakres usług sąsiedzkich oraz sposób rozliczania wykonywania takich usług.

Przyjęty w art. 50 ust. 6 i ust. 6a ustawy o pomocy społecznej zapis, "rada gminy określa" nie pozostawia organowi stanowiącemu gminy żadnej dowolności w zakresie tworzenia prawa miejscowego w tym przedmiocie. Z tej normy kompetencyjnej jednoznacznie wynika, że rada gminy została zobowiązana do określenia szczegółowych warunków odpłatności za usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze i usługi sąsiedzkie.

W § 5 ust. 1 uchwały rada wskazała, że usługi opiekuńcze, usługi opiekuńcze w formie usług sąsiedzkich oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze przysługują nieodpłatnie:

- osobom, których dochód nie przekracza kwoty kryterium dochodowego określonego w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- świadczeniobiorcom zakwalifikowanym do Programu Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej „Opieka 75+”,
- świadczeniobiorcom zakwalifikowanym do Programu Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej „Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych”,
- świadczeniobiorcom zakwalifikowanym do Programu Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej „Korpus Wsparcia Seniorów”.

Zauważyć trzeba, że kwestie dotyczące określonego rodzaju odpłatności na gruncie przepisów ustawy o pomocy społecznej, opierają się o kryterium dochodowe ustalone w art. 8 ustawy. Za osoby posiadające dochód poniżej kryterium dochodowego określonego w przepisach ustawy odpłatność za świadczone usługi jest ponoszona w całości przez ośrodek pomocy społecznej. W przypadku nieprzekroczenia kryterium dochodowego z mocy ustawy osoba zobowiązana nie ponosi odpłatności. W konsekwencji tego to sam ustawodawca dokonał zwolnienia tych osób z obowiązku ponoszenia odpłatności, a rolą Rady jest wyłącznie określenie, w drodze uchwały szczegółowych warunków przyznawania i ustalania odpłatności za usługi opiekuńcze specjalistyczne usługi opiekuńcze z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi i usługi sąsiedzkie oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia z opłat jak również trybu ich pobierania. Podkreślić należy, że w oparciu o przywołaną delegację ustawową, Rada była zobligowana do ustalenia szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze i usługi sąsiedzkie, których dochód przekracza kryterium dochodowe ustalone w art. 8 ust. 1 ustawy.

W § 6 ust. 1 przyjęto zapis, że osoba zobowiązana do odpłatności za usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze lub usługi sąsiedzkie należy uiszczać na konto Ośrodka Pomocy Społecznej w Jarocinie nie później niż do dnia 15 miesiąca następnego po miesiącu, w którym wykonano usługę. Podnieść trzeba, że zapis „nie później niż do 15 dnia każdego miesiąca w którym wykonano usługę” wykracza poza ustawową delegację do określenia trybu pobierania opłat. Określenie to w żadnym razie nie stanowi o trybie pobierania opłat, ale o terminie ich pobierania takie stanowisko zostało zaprezentowane w wyroku WSA w Olsztynie z dnia 12 lutego 2019 r. sygn. akt: II SA/OI 8/19.

Z kolei w § 6 ust. 2 przyjęto zapis, że dochodzenie nieuiszczonych z tytułu wykonanych usług należności odbywa się w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Zgodnie z art. 104 ust. 1 ww. ustawy, należności z tytułu wydatków na świadczenia z pomocy społecznej, z tytułu opłat określonych przepisami ustawy oraz z tytułu nienależnie pobranych świadczeń podlegają ściągnięciu w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Organ, który wydał decyzję w sprawie podejmuje także decyzję o odstąpieniu od żądania zwrotu wydatków. Oznacza to, że zaistnienie przesłanek odstąpienia od żądania zwrotu należności pozostawione zostało do uznania organu wydającego decyzję w tej sprawie, a rada gminy nie ma kompetencji, aby takie przypadki wskazywać czy precyzować.

W § 6 ust. 3 postanowiono, że zaprzestaje się dochodzenia zwrotu odpłatności za usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze za miesiąc, w którym nastąpił zgon usługobiorcy. Regulacje te nie określają w żaden sposób szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze i usługi sąsiedzkie, szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, nie stanowią też określenia trybu ich pobierania. Wykraczają poza zakres przyznanej radzie gminy na podstawie powyżej przywołanego art. 50 ust. 6 i ust. 6a ustawy kompetencji.

Zgodnie z zasadą praworządności, wyrażoną w art. 7 Konstytucji RP, organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa, co oznacza zakaz domniemania kompetencji, zaś normy kompetencyjne powinny być interpretowane w sposób ścisły i literalny. W konsekwencji przekroczenie granic upoważnienia ustawowego przez radę gminy przy podejmowaniu uchwały powinno być traktowane jako istotne naruszenie prawa, skutkujące nieważnością uchwały odpowiednio w zakresie, w którym przekroczone przyznane kompetencje.

W § 8 uchwały rada gminy przekroczyła swoje uprawnienia w zakresie ustalenia sposobu rozliczenia, co do usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych. Rada Gminy w analizowanym przepisie uchwały wskazała, że podstawą należności za wymienione usługi są karty czasu pracy osoby świadczącej usługi, potwierdzone pisemnie przez świadczeniobiorcę lub członka rodziny(...). Regulacje te nie określają

w żaden sposób szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze, szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat i nie stanowią też określenia trybu ich pobierania. Przyjęty zapis uchwały wykracza poza zakres delegacji przyznanej radzie gminy na podstawie art. 50 ust. 6 ustawy. Rada gminy nie jest upoważniona do określania zasad rozliczania i potwierdzania świadczonych usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych (z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi).

Z uwagi na wskazane wyżej naruszenia zachodzi konieczność stwierdzenia nieważności wskazanych zapisów uchwały nr XLV.340.2024 Rady Gminy Jarocin z dnia 14 lutego 2024 r. w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia z opłat, jak również trybu ich pobierania, a także przyznawania usług opiekuńczych w formie usług sąsiedzkich, wymiaru i zakresu, a także sposobu ich rozliczania.

Na rozstrzygnięcie nadzorcze służy skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Rzeszowie, ul. Kraszewskiego 4A, w terminie 30 dni od jego otrzymania.

z up. Wojewody
Podkarpackiego
Dyrektor Wydziału Prawnego
i Nadzoru

Mariusz Jabłoński